

Helmikuu. 24.2. Pyhän profeetan ja edelläkävijän Johannes Kastajan kunniallisen pään ensimmäinen (300-l.) ja toinen (452) löytäminen.

Päivän epistola

2. Kor. 4: 6 – 15)

”Veljet, Jumala, joka sanoi: ”Tulkoon pimeyteen valo”, valaisi itse meidän sydämemme. Näin Jumalan kirkkaus, joka säteilee Kristuksen kasvoilta, opitaan tuntemaan, ja se levittää valoaan. Tämä aarre meillä on saviastioissa, jotta nähtäisiin tuon valtavan voiman olevan peräisin Jumalasta eikä meistä itsestämme. Me olemme kaikin tavoin ahtaalla mutta emme umpikujassa, neuvottomia, mutta emme toivottomia, vainottuja, emme hylättyjä, maahan lyötyjä mutta emme tuhottuja. Me kannamme aina ruumiissamme Jeesuksen kuolemaa, jotta myös Jeesuksen elämä tulisi meidän ruumiissamme näkyviin. Me tosin elämme, mutta meidät annetaan Jeesuksen tähden alituisesti alttiiksi kuolemalle, jotta myös Jeesuksen elämä tulisi näkyviin kuolevaisessa ruumiissamme. Meissä siis tekee työtään kuolema, mutta teissä elämä. Meillä on sama uskon Henki, josta on kirjoitettu: ”Minä uskon, ja siksi puhun.” Niin mekin puhumme, koska uskomme. Me tiedämme, että hän, joka herätti kuolleista Herran Jeesuksen, herättää Jeesuksen tullessa meidätkin ja tuo meidät eteensä yhdessä teidän kanssanne. Tämä kaikki tapahtuu teidän takianne, jotta yhä enenevä armo synnyttäisi yhä useammissa runsasta kiitollisuutta Jumalan kunniaksi.”

”Jumala, joka sanoi” on vapaa lainaus (1. Moos. 1: 3) luomiskertomuksesta. Hän on Luoja, joka edelleen valaisee (Jes. 9: 1). Tällä tehdään ero ”tämän maailman jumalaan” (2. Kor. 4: 4), joka sokaisee ihmisiä. Tämä korostaa armon merkitystä evankeliumin vastaanottamisessa.

”Näin Jumalan kirkkaus, joka säteilee Kristuksen kasvoilta” on kirjeen vastaanottajille kehoitus katsomaan, ei Paavalin, vaan Kristuksen kasvoja. Taustalla on kirjeessä aikaisemmin mainittu Mooseksen kasvojen kirkkaus (2. Kor. 3:), jota israelilaiset eivät voineet katsoa. ”Opitaan tuntemaan” viittaa siihen, että jos meidän sydämemme on valaistunut Jumalan kirkkaudesta, niin muut ihmiset eivät näe meissä ihmistä, vaan he näkevät Jumalan voiman.

Paavalin apostolin tehtävää kohtaan oli esitetty paljon kritiikkiä. Ajateltiin, että niin heikko henkilö kuin Paavali, ei voi hallita Jumalan pelastavaa voimaa. Paavali esittää (vaikeaselkoisesti) tässä ”Paavalin elämäkerran” verraten sitä Jeesuksen kuoleman ja elämän kertomukseen. Paavalin kärsimykset samankaltaistavat hänet Jeesukseen ja mahdollistavat hänet tuomaan ilmi Jeesuksen ihmisyyden muodon.

Taustalla on myös ristin teologia. Jeesuksen kärsimyksessä ja kuolemassa ihmiset näkevät heikkouden. Mutta kärsimyksessä ei ole kysymys passiivisuudesta vaan juuri siinä on esillä Jumalan voima. Nähtävästi Paavalin vastustajat olivat korostaneet Paavalin heikkoutta ja omaa voimaansa. Nyt Paavali osoittaa, että olemalla heikko hän onkin todellisuudessa voimakas. Jumala on kärsivien, heikkojen ja sorrettujen puolella (vrt. myös 1. Kor. 1: 18 – 31).

”Tämä aarre on meillä saviastioissa” sisältää kaksi asiaa. Saviastia on heikko, niin kuin on myös ihminen. Mutta siinä heikossa ihmisessä on aarre, Jumala ja Hänen voimansa, joka vaikuttaa (2. Kor. 3: 5, 13: 4). Sitten Paavali luettelee erilaisia vaikeuksia, mutta samalla kumoaa ne, vahvistaen näin Jumalan voiman toimivan. Vielä enemmän, tässä paljastuu Jumalan armo. Paavali kertoo siis kristillisyyden voittokulusta vaikeuksien keskellä.

”Jeesuksen kuolemaa” viittaa historialliseen maanpäälliseen Kristukseen, joka annettiin kuolemaan. ”Jeesuksen elämä” tarkoittaa alkuperäistä, todellista ihmisyyttä, jota historiallinen Jeesus julisti. ”Tulisi meidän ruumiissamme näkyviin” tarkoittaa Paavalin esimerkkiä, miten seurata Kristusta (1. Kor. 11: 1). Se voisi myös viitata Paavalin kärsimyksiin, joissa toistuu Jeesuksen kuolema. Tässä kohdassa kannattaa huomata, että jakeessa 10 mainitaan kahdesti sana ruumis. Tämä on oikea suomennos tuossa kohdassa. Mutta jakeessa 11 mainittu ruumis tarkoittaa ”lihaa”, niin kuin se on suomennettu aikaisemmin. Tällöin korostuu ruumiillinen kokemus, kärsimys. Paavali korostaa kärsivänsä evankeliumin tähden.

Elävä ihminen on aina altis kuolemalle. ”Meissä siis tekee työtään kuolema” kertoo Paavalin elämässään kokemista kärsimyksistä, joissa kuolema ei ole kaukana. Tämä kuitenkin tapahtuu Jumalan suunnitelman mukaan, sillä hänen kasvunsa todelliseksi ihmiseksi on hänen palvelutehtävänsä päämäärä. Hän on evankeliumia julistamalla synnyttänyt Kristukseen uskovia (1. Kor. 4: 15) ja hän kärsii, jotta Kristuksen elämäntapa toteutuisi muissa ihmisissä (Gal 4: 19).

”Uskon Henki” on sitä, että ihminen elää aktiivisesti uskossaan ja hänet täyttää Hengen voima. ”Minä uskon ja siksi puhun” (Ps. 116: 10) on suora lainaus. Paavali puhuu, koska uskoo. Kuolema johdattaa Paavalin kirjoittamaan ylösnousemuksesta. Siinä kuolemalta riistetään sen voima.

Paavalin toiminta tuo uusia seurakuntalaisia ja näin seurakunta kasvaa ja voi ylistää Jumalaa.

Päivän evankeliumi

(Matt. 11: 2 – 15)

”Siihen aikaan, kun Johannes vankilassa kuuli Kristuksen teoista, hän lähetti opetuslapsensa kysymään: ”Oletko sinä se, jonka on määrä tulla, vai pitääkö meidän odottaa toista?” Jeesus vastasi heille: ”Kertokaa Johannekselle, mitä kuulette ja näette: Sokeat saavat näkönsä ja rannat kävelevät, spitaaliset puhdistuvat ja kuurot kuulevat, kuolleet herätetään henkiin ja köyhille julistetaan ilosanoma. Autuas se, joka ei minua torju.” Heidän mentyään Jeesus alkoi puhua ihmisille Johanneksesta: ”Mitä te lähditte autiomaahan katsomaan? Ruokoako, jota tuuli huojuttaa? Vai mitä odotitte näkeväanne? Kenties hienosti pukeutuneen miehen? Kuninkaanlinnoista te niitä löydätte, jotka hienostelevat vaatteillaan! Mitä te sitten odotitte näkeväanne? Profeetanko? Aivan oikein, ja minä sanon teille, että hän on enemmänkin kuin profeetta. Hän on se, josta on kirjoitettu: - Minä lähetän sanansaattajani sinun edelläsi, hän raivaa sinulle tien. ”Totisesti: yksikään naisesta syntynyt ei ole ollut Johannes Kastajaa suurempi, mutta kaikkein vähäisin, joka on taivasten valtakunnassa, on suurempi kuin hän. Johannes Kastajan päivistä asti taivasten valtakunta on ollut murtautumassa esiin, ja jotkut yrittävät väkivalloin temmata sen itselleen. Kaiikki profeetat ja laki ovat Johannekseen asti olleet ennustusta, ja uskokaa tai älkää, juuri hän on Elia, jonka oli määrä tulla. Jolla on korvat, se kuulkoon!”

Tekstin alkuosa käsittelee sitä, kuka Jeesus on. Matteus aloittaa tekstinsä kertomalla, että ”Johannes vankilassa kuuli Kristuksen teoista”. Siinä Matteus jo ilmaisee, että Jeesus on Messias. Neljännesruhtinas Herodes (Antipas) oli vangittuttanut Johanneksen tämän arvosteltua häntä yhteiselosta oman veljensä vaimon, Herodiaan kanssa (Matt. 14: 3 – 4). Keskustelu Johannes Kastajan ja Jeesuksen välillä voi olla syntynyt keskusteluista, joita kävivät Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen kristittyt Johannes Kastajan oppilaiden kanssa.

”Hän lähetti opetuslapsensa kysymään” on nykysuomennoksen mukainen. Joissakin vanhemmissa suomennoksissa käännös on ”Hän lähetti kaksi opetuslastaan”. Näitä kahta käännösvaihtoehtoa on käytetty erikielissä käännöksissä.

Miksi Johannes lähetti opetuslapsensa Jeesuksen luo? Hän oli profeetta, joka tiesi, kuka Jeesus on. Hän ei olisi halunnut kastaa Jeesusta ja hän kertoi opetuslapsilleen, että Jeesus on ”Jumalan Karitsa”. Johannes ei tarvinnut vahvistusta tietämykselleen, vaan hänen opetuslapsensa tarvitsivat tiedon Messiaasta. Sen takia hän lähetti opetuslapsiaan Jeesuksen luo.

”Oletko sinä se, jonka oli määrä tulla?” Kirkon opettajat kiinnittävät huomiota sanaan, joka on suomennettu sanalla tulla. Alkuperäinen verbi merkitsee liikkumista paikasta toiseen, se voidaan suomentaa joko tulla tai mennä. Kysymys voi tarkoittaa myös ”jonka oli määrä mennä”. Minne? Hadekseen toteuttamaan ylösnousemusta.

”Kertokaa Johannekselle, mitä kuulette ja näette.” Johanneksen opetuslapset olivat läsnä Jeesuksen parantaessa ihmisiä (vrt. Luuk. 7: 20 – 22). Tämä vahvisti Johanneksen opetuslasten uskoa Jeesukseen. Teksti ei kerro mitään Jeesuksen omien opetuslasten läsnäolosta. Koska se on todennäköistä, Johanneksen opetuslapset todennäköisesti kohtasivat Jeesuksen opetuslasten joukossa entisiä Johanneksen opetuslapsia (vrt. Joh. 1: 35 – 42).

Kuka Jeesus on, saa yhteenvedon, kun puhutaan ”Sokeat saavat näkönsä”. Se on lainaus Vanhasta testamentista (Jes. 35: 5 – 6, 42: 18, 61: 1), nyt Jesajan profetia toteutuu. Yhteenvedo kertoo uudenlaisesta Messiaasta, Hän ei ole se, joka tulee tuomitsemaan, vaan se, joka tekee onnelliseksi ne, jotka hättää kärsivät. Tämän uudenlaisen pelastajan vastaanottajalle luvataan onnellisuus. ”Köyhille julistetaan ilosanoma” voidaan ymmärtää tässä yhteydessä kahdella tavalla. Ensinnäkin se viittaa niin Kristuksen kuin apostolien tekemään julistustyöhön, mutta se voidaan ymmärtää myös evankeliumin kuulemisena, joka toteutuu edelleen.

Johannes Kastajan oppilaiden poistuttua Jeesus kysymysten ja vastausten kautta antaa hyvin positiivisen todistuksen Johanneksesta. Hän kuitenkin aloittaa esityksensä meille oudolla tavalla. ”Ruokoako, jota tuuli huojuttaa.” Läsnäolijat olivat ehkä kuulleet Jeesuksen keskustelun Johanneksen oppilaiden kanssa. Johannes oli puhunut vakuuttavasti Messiaasta ja nyt lähettänyt oppilaansa kysymään, onko Jeesus Messias. Eikö Johannes uskonut Jeesukseen Messiaana? Oliko Johanneksen käsitys muuttunut, niin kuin ruoko tuulessa taipuu? Jeesuksen mukaan ihmiset menivät erämaahan etsimään profeettaa ja sellaisen he löysivät.

”Hän on enemmänkin kuin profeetta”. Vanhan testamentin profeetat kertoivat edeltäkäsien Messiaan tulemisesta. Mutta Johannes on silminnäkijä. Ensimmäisen kerran hän todistaa Kristuksesta ollessaan vielä äitinsä Elisabetin kohdussa (Luuk. 1: 41).

Jeesus toteaa Johanneksen profeetaksi, toteaa, että Johanneksessa toteutuu profeetta Malakiaan ennustus sanansaattajasta (Mal. 3: 1, vrt. myös 2. Moos. 23: 20). Jeesus nimittää Johannesta suurimmaksi naisesta syntyneeksi, mutta ei perustele tätä millään tavoin. Tämä ei koske Jeesusta

itseään, sillä Hän ei syntynyt naisesta, vaan neitseestä. Kreikankielinen sana nainen edellyttää avioliittoa.

”Kaikkein vähäisin, joka on taivasten valtakunnassa, on suurempi kuin hän.” Tämä käännös on mahdollinen. Sana, joka on käännetty ”vähäisin” on kreikaksi mikroteros. Osa kirkon opettajista näkee siinä komparatiivin, ei superlatiivia. Sana voidaan kääntää vähäinen, pieni tai muutama vuosi, tarkoittaen silloin nuorempaa. Kirkon opettajista osa näkee, että tällä sanonnalla Jeesus viittaa itseensä, sillä Hän on nuorempi kuin Johannes. Osa kirkon opettajista näkee asian sillä tavoin, kuin se on suomennettu: jos Johannes Kastaja edusti viimeistä Vanhan liiton profeettaa, niin jokainen Jumalan valtakunnassa (Uusi liitto) on Johannesta suurempi.

”Johannes Kastajan päivistä asti taivasten valtakunta on ollut murtautumassa esiin, ja jotkut yrittävät väkivalloin temmata sen itselleen.” Oheinen lause aiheuttaa päänvaivaa. Jumalan valtakunnan tulo maailmaan Kristuksen toiminnan kautta ja tätä toimintaa jatkavan Kirkon kautta lienee selvä asia. ”Väkivalloin tempaaminen” voi viitata Rooman sotajoukkojen toimintaan Palestiinassa. Tai se viittaa siihen voimaan, joka tarvitaan uskossa ja Kristuksen seuraamisessa. Osa seuraajista jopa luopui vanhemmistaan voidakseen seurata Kristusta. Jotkut viittaavat Kristuksen kärsimykseen tässä yhteydessä. Johannes Krysostomos toteaa, että ”väkivalloin tempaavilla” tarkoitetaan ihmisiä, joilla on niin suuri halu olla Kristuksen kanssa, että he eivät anna minkään asian tulla sille esteeksi.

Profeetat ja laki, siis Vanha testamentti, ovat olleet ennustusta Johannekseen asti. Ennustus on valmistanut ihmisiä pelastuksen aikaan. Nyt aika muuttuu, nyt on pelastavan toiminnan aika. ”Ennen kuin tulee Herran päivä, suuri ja pelottava, minä lähetän teille profeetta Eliaan.” (Mal. 3: 23)

Johannes Kastaja itse näe olevansa Elia (vrt. Joh. 1: 21). Jeesus selitti hänen olevan Eliaan tehtävässä, sillä hän toteutti Eliaan tehtävän (Luuk. 1: 17, 76). ”Hän on Elia, jonka oli määrä tulla” on lainaus profeetta Malakialta (Mal. 3: 23). Evankelistat antavat ymmärtää, että Eliaalla tarkoitetaan Johannes Kastajaa. Kirkon opettajien joukossa on myös henkilöitä, jotka kiinnittävät huomiota profeetta Malakiaan sanoihin hieman laajemmin: ”Ennen kuin tulee Herran päivä, suuri ja pelottava, minä lähetän teille profeetta Eliaa.” Heidän mukaansa Johannes Kastajalla ja Eliaalla on sama tehtävä. Johannes valmisti tietä Kristuksen ensimmäiselle tulemiselle mutta profeetta Elia tulee vasta ennen Kristuksen toista tulemistä, Herran päivää.

”Jolla on korvat, se kuulkoon” merkitsee asian ymmärtämistä ja oikeaa toimimista.